

שיחת התג

חב"ד
כל הלב לכל אחד

צעירי אגודת חב"ד

פורים

עניינו של יום

נזכרים ונעשים

פורים, יום של שמחה ומשתה עד-דלא-ידע, הוא מעבר לחג של הודיה. זה תאריך בעל משמעות עמוקה מאוד לתודעה היהודית.

הזוהר הקדוש מפליא במעלת חג הפורים בכותבו (תקוני זוהר כ"א תתב): "פורים קרוי על-שם יום-הכיפורים". אדמו"ר הזקן (תורה אור מגילת אסתר, צה, ד) מוסיף ומעמיד את פורים בדרגה נעלה מזו של יום-הכיפורים: "יום כיפורים פירושו כמו פורים".

הדמיון בין יום-הכיפורים לפורים נובע מכך שבשני הימים יש התגלות מיוחדת של הנשמה היהודית. ביום-הכיפורים מגיע האדם לשיא הדבקות בקב"ה, ובפורים היהודים היו נכונים למסור את נפשם, ולא להינצל על-ידי המרת דת, וזאת בשעה שהיו שרויים בגלות בארץ נכר ובנחיתות רוחנית.

זו הסיבה לשמחה הגדולה בפורים. מקורה איננו בקלות דעת חלילה, אלא דווקא מתוך הפנמה רצינית של ערכי היום. ביום-הכיפורים, התגלות הנשמה מכריחה ניתוק מן הגשמיות על-ידי צום והגבלות, אך בפורים התגלות הנשמה במלוא העצמה באה ביחד עם סעודה ומשתה, ומוכיחה שהחיים הגשמיים אינם סותרים דבקות בקב"ה.

התגלות הנשמה היהודית בפורים הייתה כה גדולה, עד שמגילת אסתר מעידה: "קיימו וקבלו היהודים עליהם ועל זרעם" (אסתר ט, כז), וכלשון הגמרא (שבת פח א): "קיימו מה שקיבלו כבר". היהודים חידשו את המחויבות שלהם לתורה שקיבלו במעמד הר סיני, והפעם מיוזמתם ומרצונם, וזה מאורע שלא התרחש מאז מתן-תורה.

שמחה בהפתעה

אמר פעם ה'אוהב ישראל' מאפסא: מדוע כשאדם עוטה על עצמו תחפושת, הדבר מעורר צחוק? מפני שבדרך כלל האדם איננו לובש את הבגדים הללו, ועדייתם כעת משונה ומפתיעה את הצופה, ומביאה לצחוק. אילו היה האדם מחופש כל השנה, המראה לא היה מעלה שום חיוך.

הוסיף ואמר הצדיק: כאלה הם ניסי פורים. הקב"ה יכול היה למנוע מלכתחילה את מזימת המן, אך הוא בחר לעטוף את הניסים בתכסיסים ובתחפושות, כדי שהשמחה תבוא כהיפוכה של העצבות הקודמת לה - ואז תהיה גדולה יותר.

הניסים המחופשים

למקרא מגילת אסתר, מתעוררת כמיהה ואולי גם קנאה - מדוע איננו זוכים לניסים כאלו בימינו? • חג הפורים קורא לנו להטות אוזן ולחפש את הניסים הנסתרים בחיינו

ולנהל אותו. זה מה שקרה בפורים. שום חוק פיזיקלי לא נשבר, אבל מכלול האירועים הצביע על הניסיות הגדולה שלהם.

ניסים שקטים מוכיחים שנס אינו מוכרח להיות כוחני, אלא ביכולתו להשתלט על הטבע ולהפוך אותו עצמו לנס. ביום-יום הניסים הללו חולפים מתחת לרדאר השגרה. השמש שמאירה בבוקר, הרחוב שמתמלא באנשים הממהרים לעיסוקיהם, צהלת ילדים, יציאה לעבודה, ביצוע של מטלות שונות. כל אלו נתפסים כמובנים מאליהם, אבל הם ניסים. קטנים, לא צועקים, אבל הופכים את חיינו לפסיפס פלאי שמנווט בידי ההשגחה העליונה.

שינוי מבנים

חזון אחרית הימים נתפס בעיני רבים כעידן נקמת הקדושה בטומאה. כאילו בימות המשיח תתרחש שבירת העולם והבריאה. הטעות נגזרת מן המחשבה כאילו העולם מצד עצמו שלילי, והקדושה נמצאת מעבר למתנס. האמת היא, שאורו של הקדוש-ברוך-הוא ממלא את כל העולם גם עתה, אלא שהוא מוסתר מעינינו, ומכוסה תחת מעטה של גשמיות. מוטל עלינו לחשוף את האור החבוי הזה ולגלות שגם בגשמיות יש קדושה.

השראה לכך אפשר לשאוב מהניסים המלובשים בטבע, כדוגמת ניסי פורים. הם אינם מכופפים את הטבע, אלא מצליחים להתמוזג בתוכו, והופכים אותו לכלי לשירות המטרה האלוקית העליונה. נכון, אין כאן מופע מרהיב של התגלות אלוקית בבריאה, אך יש כאן השפעה אמיתית עליה. מתחולל שינוי מבנים, ולא כפייה. כשיהודי מקדש את הבריאה, ומשתמש בגשמיות למטרות רוחניות, הוא מחולל נס. לא פחות.

פורים הפורים משופע בניסים: הדחת ושתי המלכה; מינויה של אסתר למלכה; נדודי השינה של המלך והעלאת קרנו של מרדכי היהודי; קבלת הפנים הטובה לה זכתה אסתר בבואה אל המלך; שינוי דעתו של אחשוורוש והפיכת גזרת ההשמדה; ניצחון היהודים במערכה כנגד אויביהם.

אך אם בוחנים כל פרט בעלילה בפני עצמו, מגלים שכל הניסים האלו אינם יותר מאשר התרחשויות הגיוניות. לא קרתה כאן קריעת ים סוף, שמן לא דלק שמונה ימים ברציפות. בסך הכול מדובר ברצף של מקרים, שהסתברות הכללית לקיומם אמנם קטנה מאוד, ובכל זאת קרו. זה כל הנס.

מי שמבקש להתכחש לניסיות של חג הפורים, יכול לעשות זאת בקלות רבה. מה הנס בכך שהמלכה הצליחה לשנות את דעתו של המלך? מה הפלא, שבאותה פזיזות שבה אימץ אחשוורוש את גזרת ההשמדה הנוראה, שינה לאחר מכן את דעתו?

הניסים השקטים

בדרך כלל, כשאומרים 'ניסים' מתכוונים לתופעה על-טבעית. לאירוע בלתי מוסבר, שמטלטל את המוסכמות ומשבש את חוקי הבריאה. ניסים המפיקים את השליטה מכוחות הטבע: נס הפיכת תכונת הנוזל במי ים סוף לקיפאון, נס הסנה הבווער ואיננו אוכל, נס הפיכת מימי הנילוס לדם - כשאדם צופה בנס כזה, הוא מתמלא בהשתוממות ובהכרה בגבורת ה'.

ויש ניסים ה'מלובשים' בטבע. הם אינם מכניעים את הטבע, אלא נעטפים בתדמית טבעית. מצד אחד, אין הם מותירים רושם עז על המתבונן, אך מצד שני כוחם כה רב, עד שהם מצליחים לשלוט על הטבע

שתדלנות או תפילות?

רצונו של הקב"ה משרבב בית המקדש, ופסקה הנבואה?

והתשובה היא: על-ידי שבוחנים את ההשלכות של הצעד בענייני תורה ומצוות. אם השתדלנות קשורה עם התחזקות בשמירת התורה והמצוות וביטחון בה', הרי שהיא חיובית; ואם חלילה פוגמת בהם, ומחזקת את הטעות "כחי ועצם ידי עשה לי את החיל הזה" (דברים ח, יז), משמע שלא הוקדמה לה שתדלנות רוחנית.

ההתמודדות הכפולה

הבדל מהותי זה בין ישראל לעמים, הוא השורש לשנאה התהומית של אומות העולם את בני ישראל. התלמוד (מגילה י"ד א) אומר: "משל אחשוורוש והמון, למה הדבר דומה? לשני בני אדם. לאחד היה לו תל (גבעה) בתוך שדהו, ולאחד היה לו חריץ (תעלה) בתוך שדהו. בעל חריץ אמר, מי יתן לי תל זה בדמים, בעל התל אמר, מי יתן לי חריץ זה בדמים... אמר לו בעל חריץ לבעל התל, מכור לי תילך, אמר לו, טול אותה בחינם, והלוואי". ובנמשל: המן הוא בעל החריץ, שמציע לאחשוורוש עשרת אלפים כיכר כסף כדי להשמיד את היהודים, ואחשוורוש הוא בעל התל, שמוותר על הכסף, באומרו שברצונו להיפטר מהיהודים.

משל זה מעורר תמיהות, ומהן: מדוע היהודים נמשלו ל'חריץ' של המן, כאילו אי-אובדנם הוא חיסרון עבורו? ובכלל, מדוע יש צורך במשל כדי להסביר את מניעיהם של אחשוורוש ובהמן, בשעה ששנאתם של צוררי ישראל בכל הדורות אינה נדרשת כך.

ההסבר הוא בשניים - 'תל' ו'חריץ'. יש שעצם מציאותו של היהודי מפריעה לגוי, כמו גבעה שמתגבהת בשדה ומפריעה לעבודתו. ויש שהיהודי מזכיר לגוי, בעצם קיומו, את חסרונותיו של הגוי. שיש בו 'חריץ', חלל ריק: אין לו את התורה הקדושה. ברם, הגוי אינו מעוניין לאמץ את דת ישראל, ואת קנאתו הוא מבטא, אפוא באומרו "גם לי גם לך לא יהיה" (מלכים א, ג טו). זה פשר השנאה של אחשוורוש (בעל התל) והמן (בעל החריץ).

וההתמודדות עם השנאה הזו הייתה כפולה: תחילה, בתענית ותפילה של מרדכי היהודי: "באותה שעה נטל הקב"ה אותן אגרות שגזר עליהם שהיו חתומות בחותם של טיט, וקרעם". אחר-כך באה הפעולה הטבעית - הליכת אסתר המלכה לאחשוורוש, לא לפני שביקשה: "לך כנוס את כל היהודים וצומו עלי... שלושת ימים... וגם אני ונערותיי אצום כן". היא הציבה את העשייה הרוחנית לפני ההשתדלות הגשמית, וסיכנה את חייה משום שהייתה בטוחה כי ההצלחה אה מהקב"ה בלבד.

יהודי שנקלע חסיושלום לצרה כלשהי, נפרשות לפניו שתי דרכי התמודדות. האחת - פעולה בדרכי הטבע, וחיפוש אחר פתרונות מקובלים להיחלץ ממצבו הביש. השנייה - לאחוז אומנות אבותיו בידיו, ולהתפלל ולחזק ביטחונו בהש"ת, שיוציאו מן המצר אל המרחב. ובכן, באיזו דרך עליו להתמקד יותר?

דילמה זו, ככל שהיא משמעותית ביחס לפרט, כבדת משקל לאין-ערוך כשמדובר על כלל ישראל. כבר מאז היותו לעם, מתמודד עם ישראל עם שאלת יחסו לאומות העולם. לא לחינם המשילו חז"ל (ילקוט שמעוני דברים, י) את עם ישראל לכבשה בודדה בין שבעים זאבים. למרבה הצער, העוינות של הגויים לישראל אינה זקוקה להוכחה. אלא שתורתנו הקדושה פסקה: "אין סומכין על הנס" (רמב"ן עה"ת), ולפיכך מצאנו אופנים שונים ביחסם של גדולי ישראל בשנים קדמוניות לאומות העולם.

נשאלת השאלה, מתי אין להתחשב בגוים? מתי יש להידבר עמהם? סיפור פורים, ובחינת התנהגותם של מרדכי היהודי ואסתר המלכה, מעניק דוגמה מובהקת להתמודדות נכונה, שמשלבת פעילות רוחנית וגשמית.

טועמיה

נס ופלא

"הרואה פינחס בחלום - פלא נעשה לו. הרואה פיל בחלום - פלאות נעשו לו. פילים - פלאי פלאות נעשו לו" (ברכות נ"ו, ב).

יש להבין: מדוע הרואה בחלום פיל, שהוא בעל חיים טמא, זוכה ל'פלאות', ואילו הרואה את פינחס - יהודי צדיק, בעל מסירות נפש - זוכה רק ל'פלא'? זאת ועוד: במסכת סנהדרין (פב, ב) נאמר: "ששה נסים נעשו לו לפנחס", ובתרגום יונתן בן עוזיאל מונה שנים-עשר נסים. מדוע, אם כן, הרואה פינחס בחלום נעשה לו רק "פלא" אחד? ועוד: מדוע נוקטת הגמרא בכרעות בלשון 'פלא' ולא 'נס', כפי שנקטה בסנהדרין?

נס ופלא - שניהם ביטויים של תופעה על טבעית, אולם יש הבדל גדול ביניהם:

נס משמעותו חריגה זמנית מדרך הטבע. תופעה על-טבעית שמשתקת את חוקי הבריאה באופן זמני.

פלא הוא נס מתמשך. לא הליכה בטבע עם חריגות 'ניסיות', אלא הנהגה שכולה על טבעית. הנס הופך לאורח החיים הרגיל. השגרה היום יומית הינה על טבעית לחלוטין. על הגאולה העתידה נאמר: "כימי צאתך מארץ מצרים, אראנו נפלאות" (מיכה ז). כלומר, הניסים הגדולים שיתרחשו לעתיד לבוא יהיו 'נפלאות' גם ביחס לניסים שהתרחשו ביציאת מצרים.

הנסים שהתרחשו לפנחס לא היו הבזקים של חריגות מדרך הטבע, אלא ביטוי לאורח חייו הפלאי, שהיה בקביעות איש 'פלא'. לכן, מי שרואה את פינחס בחלום לא זוכה ל'ניסים', אלא לדבר הרבה יותר נעלה - ל'פלא', הנהגה שכל כולה מעל הטבע.

פינחס הגיע למדרגה זו מפני שמסר את עצמו לקב"ה, והיה בטל לו בעצם מציאותו. הניסים שהתרחשו בחייו ביטאו את הפלא המתמשך הזה - "פלא נעשה לו". (על-פי ליקוטי שיחות כרך לג עמ' 164)

לא נלחמים לבד

הסבר הדברים:

עם ישראל אכן מבודד בין 'שבעים זאבים', ובכל זאת, ביכולתו להיעזר במי מהם. אלא שיש להקדים תנאי לכך, ולזכור שביטחון מושג בראש ובראשונה בזכות הקב"ה, ככתוב בתהילים (קכו א): "אם ה' לא ישמור עיר, שווא שקד שומר". ראשית יש לוודא ש'ה' ישמור עיר", ואחר להוסיף שמירה בדרכי הטבע - "שקד שומר". אי-אפשר להציב שומר ללא הקדמת שמירה אלוקית, ואין להסתמך על השמירה האלוקית בלבד.

בזמן שבית המקדש היה קיים, הנבואה שרתה בישראל, ומלכי ישראל ידעו שאין לכרות ברית עם מעצמות אומות העולם - עד שתינתן לכך הוראה מפורשת מהקב"ה. 'וְחָסַד לְאֲמִים חֲסָאֵת', מזהיר הנביא (משלי יד, לד).

דוגמה לכך: בימי המלך חזקיהו, כאשר הותקפה ממלכת יהודה בידי סנחריב מלך אשור, לעג שר צבא אשור לחזקיהו על שכתר ברית עם מצרים, באומרו: "עֲתָה הִנֵּה בְּטַחַתְּ לָךְ עַל מִשְׁעַנַּת הַקְּנָה הַרְצוּץ הַזֶּה עַל מִצְרַיִם". (מלכים ב יח, כא)

חשבונות טבעיים מקובלים כשמדובר במי שנתון להשפעת הטבע, אך יהודי הינו מעל לטבע. על עם ישראל נאמר: "בנים אתם לה' אלוהיכם" (דברים יד א), וכל יהודי הוא "חלק אל-יה' ממעל ממש" (תניא פ"ב). בניו של הקב"ה צריכים לדעת שה' נלחם עמם, ואין הם רשאים לצאת למלחמה לבדם. ובשעה שתפיסת ההגנה נשענת על שמירת הקב"ה, הרי שכל הממלכות והאויבים אינם אלא כ'גרזן ביד החוצב" (ע"פ ישעיה י טו).

נשאלת השאלה: כיצד ניתן לדעת את

"הוא רע!"

הגיעו השעות הקטנות של הלילה. לפתע נשתנו פניו של הרבי והבעתם נעשתה שוב דרוכה ורצינית. החסידים ידעו שהבעה זו משמעותה שבכוונת הרבי לומר עוד מאמר. זה היה חידוש מרעיש - שני מאמרים בהתוועדות אחת. החסידים ציינו לעצמם שזה מאורע חסר תקדים.

אך האירוע הדרמטי יותר, שנצרב לנצח בזיכרון משתתפי המעמד, אירע כמה דקות לפני אמירת המאמר.

"בתקופת המהפכה ברוסיה", החל הרבי פתאום לספר, וארשת רצינית במיוחד נסוכה על פניו, "לאחר מפלת הצאר (ניקולאי השני), הייתה תקופה של חופש פוליטי בעבור יהודי רוסיה. עד אז לא היו להם שום זכויות, אולם עתה הותר להם להשתתף בבחירות.

"אדמו"ר הרש"ב הורה לחסידים להשתתף בבחירות ולהצביע. בעקבות ההוראה בא לעמדת ההצבעה חסיד אחד, שהיה מנותק לגמרי מהוויות העולם, ולא היה מעודכן כלל וכלל במתרחש במדינה.

"אך הרבי הורה שיש להשתתף בבחירות, וכך התייצב הלה בחרדת קודש, לאחר טבילה במקווה, מותניו חגורים באבנט, כראוי לקיום הוראת הרבי, וביצע את המוטל עליו. הוא רק ידע שעליו לתמוך במועמד פלוני ולהריע לו, ולהביע חוסר רצון בשני. בעיניו זו הייתה פעולה רוחנית של קיום שליחות הרבי."

הרבי המשיך ותיאר באוזני החסידים איך כשיצא החסיד החוצה הבחין בכמה בני-אדם עומדים ומכריזים "הורה! הורה!" (קריאת עידוד רוסית). החסיד לא הבין כלל את שפתם ואת פשר הכרזתם, ופירש את הקריאה במשמעות אחרת - "הוא רע!"... וכך הצטרף אליהם והכריז "הוא רע! הוא רע! הוא רע! הוא רע!..."

הרבי סיים את סיפורו.

בבית המדרש עמדה דממה. לפתע, כמו ניתן אות מוסכם, קמו מאות המשתתפים על רגליהם, והכריזו יחד שלוש קריאות קצובות: "הוא רע! הוא רע! הוא רע! הוא רע!..."

מיד אחר-כך פתח הרבי באמירת המאמר, שנפתח בפסוק מן המגילה, "על כן קראו לימים האלה פורים, על שם הפור". המאמר נסתיים בקביעה שה'קליפה' מתבטלת ונכנעת לגמרי לפני הקדושה.

הכול הבינו שהמאמר, הסיפור וחיקוי החסיד משנת תרע"ז - נושאים בחובם דבר-מה עמוק יותר, שאינו נראָה לעין.

חלפו כמה ימים, ושמעות שדלפו מאחורי מסך הברזל הִכו את העולם בתדהמה: סטאלין העריץ מת. לאחר מכן התבררו הפרטים. בפורים הודיעו השלטונות כי חלה, אולם כעבור זמן נודעה האמת. סטאלין מת בפורים.

חורף תשי"ג היה קר וקשה ליהודי ברית המועצות, הנאנקים תחת שלטונו האכזר של הרודן סטאלין. מאז פרוץ המהפכה הקומוניסטית היהדות בברית המועצות נרדפת. רבנים, מורים, שוחטים ומוהלים - נעצרים, מוצאים להורג או נשלחים לסיביר.

בכ"ו בטבת באותה שנה הפציעה לאוויר 'עלילת הרופאים', שהוצגה כמזימה שזממו רופאים יהודים לפגוע בחיי מנהיגי המדינה, ובראשם בסטאלין.

כלי התקשורת סיפרו בדרמטיות על שני קצינים בכירים - קורצ'וב וז'דנוב - שנרצחו בידי כנופיית הרופאים. החשודים היו תשעה רופאים, שישה מהם יהודים. בכיר הנאשמים היה הפרופסור היהודי מירון וובסי, שהיה רופאו האישי של סטאלין.

ליהודי ברית המועצות היה ברור שזו עלילה שפלה, שנועדה להכשיר את הקרקע לגירוש המוני של מיליוני יהודי ברית המועצות לארץ גְּזֵרָה נידחת, לרפובליקת בירוביג'אן, שתהיה בית כלא גדול לכל היהודים.

העיתונות הסיתה בארסיות רבה כנגד היהודים, "אויבי העם", ומכונת התעמולה המשומנת של השלטון הסובייטי עבדה שעות נוספות כדי להכפיש את היהודים ולהשניא אותם על הציבור. ההמון הנבער הגיב כמצופה, ומיום ליום רבו גילויי השנאה כלפי יהודים.

הכול ציפו במתח למשפט הראווה, אף שהיה ברור כי גזר הדין הוכתב מראש וכי כל התשעה ימצאו אשמים. ודאי גם יוצאו להורג בעוון בגידה.

מצוקתם של יהודי ברית המועצות הייתה נוראה. בליבותיהם קינן החשש שהפעם אין מוצא מן הסבך. עוד רגע ומלכות המוות תסגור עליהם לגמרי. רק נס יכול להציל אותם.

פורים תשי"ג. בבית מדרשו של הרבי מליובאוויטש בברוקלין שבניו-יורק מתקיימת התוועדות חסידית. החסידים כבר מכירים את אופי ההתוועדויות הממושכות שהרבי מקיים בשבתות ובחגים, התוועדויות מלאות בדברי תורה וחסידות, שאותן הוא מרצה בשטף, כמעין נובע, במרוצת שעות.

התוועדות הפורים נפתחה באמירת מאמר חסידות - פרק מעמיק בתורת החסידות שהרבי אומר בטון ייחודי. באותם רגעים הרבי רציני מאוד, עיניו עצומות, והוא מרוכז לחלוטין באמירת המאמר. כשסיים את המאמר נעשתה ההתוועדות נינוחה יותר, ודברי התורה של הרבי עסקו בענייני הפורים ותובלו בשירת ניגונים ובאיחולי 'לחיים' לנאספים הרבים.

הפוטנציאל בכל יהודי

קבוצת סטודנטים יהודים נכנסה פעם לחדרו של הרבי מליובאוויטש כדי לשמוע את דעתו בסוגיות שונות שהעסיקו אותם. הסטודנטים שאלו שאלות בנושאי יהדות, אמונה ומדע וכדומה, והרבי השיב. לקראת סוף הפגישה, שאל אחד הסטודנטים: "האם נכון מה שאומרים כי לרבי יש כוחות על-טבעיים?"

הרבי השיב בפשטות: "לאמיתו של דבר, בכל יהודי קיים פוטנציאל של שליטה על הטבע. בכל יהודי יש נשמה אלוהית הקשורה בבורא האין-סופי. עלידי התורה והמצוות יכול האדם להתחבר עם הבורא, להתרומם מעל מגבלות הטבע ולחולל דברים הנחשבים פלאיים. השאלה היא רק באיזו מידה הוא מביא יכולת זו, שקיימת בו, לידי מימוש".

וסיים הרבי, כי הוא מתכוון לחולל עכשיו 'מופת'. הנוכחים נדרכו והרבי אמר: 'ה'מופת' האמיתי יתבטא בכך, שהחל מהיום יכניס כל אחד מכם שינוי באורחות-חיי, מתוך התקרבות מתמדת אל הדרך שהתוותה התורה. דבר זה נראה לכם עד כה בלתי-אפשרי, והנה מתחולל הנס ואתם רואים שהדבר אפשרי בהחלט..."

קופה של ניסים

כשם ששמעת את תפילת עבדך מאיר, ועשית לו ניסים ונפלאות, כן תעשה עמדי ועם כל ישראל הצריכים לניסים נסתרים וגלויים, אמן כן יהי רצון".

סגולה זו מוזכרת גם בכתבי החיד"א הקדוש (עבודת הקודש החדש, ל), כיצילה ללידת בן זכר.

מסופר (שיחת חולין של ת"ח החדש) על רבי צבי הירש מרימנוב, שפעם נתבקש לברך חולה גוסס. ציווה לתרום לקופת רבי מאיר בעל הנס, ואמר: חז"ל אמרו ש'רוב גוססין למיתה', אולם דעת רבי מאיר שיש להתחשב בדעת המיעוט, ולכן גם החולה הזה יתרפא וישוב לאיתנו. וכך היה.

פעמים רבות, כשנתבקש הרבי מליובאוויטש לברך זקוקים לישועה, הפנה לקופת הצדקה לנשמת רבי מאיר בעל הנס. למשל: "תחזיק במנהג הטוב של בנות ישראל להפריש צדקה לקופת רבי מאיר בעל הנס - רמבעה"ן - לפני הדלקת נרות בערב-שבת-קודש וערב יום-טוב"; "זוהי סגולה לבריאות ופרנסה"; "וגדולה צדקה זו לעורר חסדים עליונים להמשיך לכל אחד ואחת מעושיה ברכות מאליפות, להתברך הם ובני ביתם שיחיו, בכל הדרוש להם בגשמיות וברוחניות".

דמאיר ענני", ופחד נפל על התליינים והם שחררוהו. התגלה כי רבי מאיר עומד מאחורי הדבר, והוא נאלץ לברוח מפחד השלטונות. מפורסמת מאוד סגולת הבעל-שם-טוב הקדוש (כתר שם טוב, סימן שפ"ח עמ' ב"ו), מייסד תנועת החסידות, להצלה מסכנה: לנדור לתרום לצדקה סכום של שמונה-עשר מטבעות לזכות רבי מאיר בעל-הנס, ולומר את המשפט הבא: "אני מנדר אותן ח"י גדולים (לנקוב בסוג המטבע) בשביל נשמת רבי מאיר בעל-הנס. אילקא דמאיר ענני, אילקא דמאיר ענני, אילקא דמאיר ענני. ובכן יהי רצון מלפניך, ה' אלוקינו ואלוקי אבותינו,

לחוף הכינרת, במדרון ההררי של עיר הקדוש טבריה, שוכן מבנה עתיק שלראשו כיפת אבן לבנה. לפי המסורת זה קברו של התנא הקדוש רבי מאיר בעל הנס. אתר זה מהווה מוקד עלייה לרגל לרבבות מתפללים, הפוקדים את הציון המזוהה כל-כך עם ניסים ונפלאות, כפי שמעיד עליו שמו של הצדיק הטמון שם, ונושאים את צקון לחשם בפני בורא העולם.

רבי מאיר בעל הנס, שבתלמוד נכתב ששמו נהוראי, היה מלומד בניסים.

על אודות מקור השם מסופר (עבודה-זרה י"ב, ב) שפעם נתפסה גיטתו בידי חיילים רומאים ונאסרה, כעונש על שנמלט מפני חיילים שרדפוהו ואף גרם להם ללקות בסנוורים. רבי מאיר הבטיח לסוהר שישחרר את גיטתו בתמורה, שאם ייקלע לצרה יאמר: "אלוקא דמאיר ענני" - ובזכות זה יינצל. הסוהר ביקש להעמיד למבחן את דבריו של רבי מאיר, והתגרה בלהקת כלבים. הללו התנפלו עליו וביקשו לשסע אותו, אולם אז אמר את שלוש המילים - וניצל.

בהמשך נתגלו מעשיו והוא נידון לתליה. לפני ביצוע גזר הדין קרא שוב "אלוקא

שו"ת < איך פועלים ישועות?

בענישה ובחומרה, אלא להיפך: להגביל את הנביעה של מידת החסד, כדי שהנבראים יוכלו להכילה.

אולם אז ראה ש"אין העולם מתקיים", כלומר, שצמצום חזק כל-כך באור האלוקי, יגרום לכך שלא יתגלה בעולם כלל. מה עשה? "שיתף עמו מידת הרחמים"; הקב"ה הטמיע בבריאה "התגלות א-להות על ידי צדיקים ואותות ומופתים שבתורה", המגלים לנבראים את נוכחות האור האלוקי בעולם.

מה כוחו של צדיק לפעול ישועות ומופתים?

מי שנרתעים לבקש ברכה מצדיק, סבורים שמשמעות הבקשה היא העצמת כוחו יתר על המידה. האמת היא, שהכוח לחולל ניסים מגיע דווקא מן ההתבטלות האישית של הצדיק לאלוקות. ככל שהצדיק שרוי בדרגת דבקות גבוהה יותר בקב"ה, הוא מתעלה מעל לכללי הבריאה ומסוגל להשפיע עליהם.

יש הטוענים שאין לספר סיפורי ניסים לילדים, מפני שאין הם מסוגלים להבין אותם.

להיפך; ילדים הם 'כלים' לקלוט ולהכיל את עניין הניסים. האמונה שלהם בקב"ה נקייה וזכה הרבה יותר משל המבוגרים, ללא שאלות וספקות. הם אינם מתייחסים לדברים כמורכבים, אלא מקבלים את סיפורי הניסים בפשטות, ומאמצים את המסרים העולים מהם לחייהם. לכן ראוי ומומלץ לחלוק עם ילדים סיפורי ניסים.

מדוע נדמה שבימינו אין ניסים, או שהם מזעריים ביחס לניסי העבר?

באופן כללי, גם בימינו יש ניסים - ואף ניסים גלויים. אפשר לחזור מעט אחורה בהיסטוריה, ולהיזכר בניצחון המופלא במלחמת ששת-הימים, בנס שחרור חטופי אנטבה, בניסי מלחמת המפרץ, ובעצם הישרדותו של עם ישראל ככבשה בין שבעים זאבים. ישנם גם "ניסך שבכל יום עמנו" (נוסח תפילת העמידה), ואין אנו שמים לב אליהם.

בכל זאת, נדרש להתאמץ ולחפש את הניסים, מפני שרצונו של הקב"ה להותיר בידי האדם את הבחירה החופשית. גם בקריעת ים-סוף, מספרים חז"ל, "ויבקעו המים - כל המים שבעולם נקבעו", כדי להותיר מקום לטעות שקריעת הים היא תופעה טבעית.

מדוע הקב"ה יוצר מלכתחילה מצב שלילי, ואז פותר אותו באופן ניסי; וכי לא עדיף שהמציאות מלכתחילה תהיה תקינה?

הניסים והנפלאות שמחוללים צדיקים, כמו המופתים שמתועדים בתורה, מגלים את כוחו האלוקי של הקב"ה בעולם. אמרו רז"ל (בראשית רבה י"ב, טו): "בתחילה עלה במחשבתו לברוא את העולם במידת הדין... ראה שאין העולם מתקיים, שיתף עמו מידת הרחמים".

בספר התניא (שער היחוד והאמונה פרק ה') מבואר, שמוחשבתו הראשונית של הקב"ה לברוא את העולם במידת הדין, אין פירושה לנהל את העולם

הדפסת העלון נתרמה לע"נ הת' זלמן אליהו ז"ל בן יבדחל"א נתן נטע לזכות שלוחי הרבי מליובאוויטש, שיראו הצלחה בעשייתם הברוכה למען עם ישראל